

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
FETHULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN
(FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ
DARBE GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR
ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

**10'uncu Toplantı
1 Kasım 2016 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Reşat Petek'in, byLock'la ilgili olarak ismi gündeme gelen David Keynes'le yaptığı telefon görüşmesine ilişkin açıklaması

III.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Valisi Vasip Şahin'in Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Bizde doğrudan tabii öyle bir direnme olmadı ama yer yer, belki çok az sayıda, birkaç kelimesiyle ifade edebileceğim kadar az sayıda tereddüt gösteren yahut bu konuda gönülsüz olanlarla ilgili de zaten gerekli soruşturmalar adli boyutta devam ediyor ama çok az.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Özel kalem müdürü olan var mıydı bunların arasında?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Yok.

BAŞKAN – Peki, ben bu sorularla iktifa ediyorum.

Şimdi, söz sırasına göre Komisyon üyesi arkadaşlarımız da size soru yöneltecekler.

İlk söz Aytun Çıray Bey'in.

Sayın Aytun Çıray, buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Valim, hoş geldiniz.

O gece, bir devletin valisi olarak yaptığınız çalışmalarını basından da izledik, şimdi de dinledik sizden; o anlamda, sizi kutlamak istiyorum.

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Teşekkür ediyorum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Valim, Ankara'da MİT Müsteşarının Genelkurmay Başkanını saat 15.00'ten itibaren -çeşitli anlatımlar var- 16.00-16.30 saatlerinde ziyaret ettiğini biliyoruz. MİT, TSK yüksek komuta heyeti, Emniyet Genel Müdürlüğü ve önemli birimleriyle başta Başbakan olmak üzere bu kurumların Hükûmette bağlı oldukları bakanlar arasında birtakım zincirleme ve etkileşimli görüşmelerin yaşanması gerekirdi bu ziyaretten sonra. Bu zincirleme görüşme trafiğinin önemli halkalarından biri de tabii İstanbul Valisi olarak sizsiniz. Bu durumda, 15 Temmuzdaki hareketliliklerle ilgili sizin Emniyet Müdürünüzün hadiseyi fark etmesinden önce Ankara'dan herhangi bir bilgi geldi mi size?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Hayır, gelmedi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İkinci sorumu sormak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanıyla daha İstanbul'a gelmeden önce telefon irtibatınız olduğunu söylediniz ve Sayın Başbakanla tabii öncelikle. Sayın Cumhurbaşkanını hareket etmeden önce havaalanı güvenliğini sağlama konusunda neler yaptınız?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımız hareket ettikleri sırada vatandaşlarımızın ve güvenlik güçlerimizin birlikte operasyonu ile havaalanı temizlenmişti, o daha inmeden önce.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hangi güvenlik güçlerinin etkisi oldu Sayın Valim?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Başta Emniyetin ve oradaki özel güvenlik de kısmen destek oldu ama ağırlıklı Emniyet ve vatandaşlarımızın.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Benim sorum bu kadar, başka sorum yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aytun Bey, teşekkür ediyorum.

Sayın Mehmet Erdoğan Bey, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Valim, hoş geldiniz.

Cumhurbaşkanımızla ilk telefon görüşmenizin saatini verebilmeniz mümkün mü acaba?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN – Şu anda hatırlamıyorum ama herhâlde on birden önceki bir saattir. Tahmin ediyorum, belki onlar kayıtlardan çıkarılabilir. Gerçi, öyle bir gece yaşadık ki zaman mefhumu orada karıştı. Şu saat, bu saat dediğimizde onun teyidi gerekiyor.

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN - Tabii, aşağı yukarı işin rengi belli oldu hemen. Dolayısıyla onun başarılı olabileceğine o gece boyunca hiç kendimce ihtimal vermedim ve çalışmalarımızı da biz o gayretle, o motivasyonla yaptık zaten.

Bir sorunuz daha vardı galiba?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Cumhurbaşkanımızla ve Başbakanımızla görüşmelerinizde endişelerinizi dile getirdiniz mi? “İstanbul’a gelmeyin, başka bir yere gidin” veya “Şöyle bir tedbir alalım.” gibi konuşmalarınız oldu mu?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN - Yok. Tabii ki tedbir aldık, alıyoruz, yapacağız onu, oradan ayrıca bir ifadeye gerek yoktu ama Cumhurbaşkanımızın kendi kararıydı zaten İstanbul’a gelmek ve aslında o ortamda İstanbul’a gelmesi de büyük bir cesaret örneği idi ve geldiler. Zaten gelmeden, onlar havadayken de özellikle stratejik noktada olan kule vatandaşlar tarafından darbecilerden, bu FETÖ’cü hainlerden kurtarılmıştı. Aslında o ara -bir müddet belki Cumhurbaşkanımızın yarım saat geç inme durumu var, kamuoyuna da bu yansıdı- vatandaşları ikna etmekle, “Tamam, tehlike bitmiştir, bakın, buraya gelen görevliler buranın normal görevlileri ve normal havaalanı trafiğine açılması lazım.” noktasında ikna etmekle geçti o süre. Yoksa daha önceden aslında kule alınmıştı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Siz, İstanbul Valisisiniz, Türkiye’nin en büyük şehrinin valisi, 15 milyon nüfuslu bir şehir, Avrupa’daki birçok ülkeden de büyük nüfus olarak. Çünkü biraz önce arkadaşlar da söyledi, sayın milletvekillerimiz de söylediler, Genelkurmaydan gelen yetkililer, gerek eski Genelkurmay başkanları gerekse Ümit Dündar Paşa askeriyenin böyle bir istihbarat biriminin olmadığını, istihbaratlarını emniyetten ve MİT’ten aldıklarını söylemişlerdi. Bizim istihbaratımız ve emniyetimizin -İstanbul’da böyle bir kalkışmanın yapılması için veya Türkiye’de bir darbe girişiminin olması için bir iki senedir uğraşmış olmaları lazım bununla ilgili- hiç haberlerinin olmamasını bizim istihbaratımızın zafiyetine mi veriyorsunuz, emniyetin ve MİT’in? Veyahut da MİT’e ve emniyete bunların bir noktada sızdıklarını, buraları ele geçirdiklerini mi düşünüyorsunuz? Bu kadar şeyi neye bağlıyorsunuz? Bir istihbarat biriminin... Sizin de haberiniz yok hiç, çok gizlemişler mi veya bunlar mı çok mu ayırdı, arkalarında büyük güçler mi vardı?

İSTANBUL VALİSİ VASİP ŞAHİN - Şimdi, tabii, 17-25 Aralıktan sonra Türkiye bir sürece girdi, o süreç bir anda her şeyi yapıp sonuçlandırabileceğiniz bir süreç değildi. Yani dolayısıyla bu tür çalışmaları mutlaka olur devletin, olmuştur belki. Ama hangi noktada ne kadar mesafe katedilmişti onu belki tespit etmek lazım ama o konuda herhangi bir bana intikal etmiş, yani tek tek, şu, şudur, bu, budur gibi bir değerlendirme yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Selçuk Bey.

Belma Satır Hanım, buyurun efendim.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sayın Valim, hoş geldiniz tekrar. Çok teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Ben de önce çok teşekkür etmek istiyorum, 15 Temmuz gecesi devlet adamlığına ve iyi bir bürokrata yakışacak şekilde o geceyi yönettiniz ve bugünlere geldik. O gecedan sonra yaklaşık bir ay demokrasi mitingleri yapıldı, bu mitinglerin bir kısmına katıldınız, mitinglerin güvenliğini sağladınız, halka moral ve destek verdiniz; İstanbul Milletvekili olarak İstanbullular adına ayrıca teşekkür ediyorum.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Ne zaman sordu, nasıl sordular?

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ MUSTAFA ÇALIŞKAN – Saat kısmını karıştırabilirim ama beni Cumhurbaşkanımızın Koruması aradı, Muhsin Bey... Birkaç defa görüştük biz Cumhurbaşkanımızla ama bu söylediğim havaalanıyla ilgili kısımda havaalanındaki durumu sordu. İzah ettim, kuleyi sordu, kule işgal altında Sayın Cumhurbaşkanım dedim. “Ne kadar sürede ele geçirebilirsiniz?” dedi. On-on beş dakika ama bunu şunun için söyledim: On-on beş dakikada ele geçiremezsiniz yani fiziken çok mümkün bir şey değil aslında. Yani hadi diyelim şuradan bir yere gideceğiz, silahlarımızı alacağız, orada ele geçirilmiş bir yerde çatışacağız ve ele geçireceğiz. Bu çok kolay bir iş değil, şu yan oda bile olsa on-on beş dakika rakamı biraz şey ama orada da manevi birtakım şeyler diye de değerlendirebilirsiniz, on-on beş dakika içinde dönmeyi nasip etti Cenab-ı Allah bize.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Kendileri hâlâ havada mıydı yoksa inmiş miydi?

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ MUSTAFA ÇALIŞKAN – Şimdi, orada, Cumhurbaşkanımız havada olduğunu bize söylemedi. Ben Cumhurbaşkanımızın İstanbul’a geleceğini bilmiyordum. O anda havadaymış yani o da onu bizle direkt paylaşmadı yani İstanbul’a iniyorum havadayım demedi ama anlıyorsunuz yani “Kule çok önemli Mustafa Bey.” deyince bir yorum yapıyorsunuz siz, ben yorum yaptım, yani, böyle, şey olarak. Arkadaşlarıma da -o an için söylenen şeyler- kaç kişi var özel harekâtçı kuleye yakın dedim. Orada bizim özel harekât şubemiz var. “Şubeyi koruyan 4 polis memuru var.” dediler. Şubeyi bırakın arkadaşlar, ölü, öldürün ama bana on-on beş dakika içinde kuleyi aldık deyin dedim, telefonu kapattım. Şimdi, şöyle, manzarayı anlatmak için daha net konuşayım, 2 tane benim telefonum, 2 tane korumamın telefonu, 2 tane de yardımcımın telefonu, 1 tane telsiz; inanın bunların hiçbiri susmuyor, bir şekilde biz bunlara cevap veriyoruz. Gazetecisi arıyor, vatandaşı arıyor, siyasetçisi arıyor, bakan arıyor, başkaları arıyor, şimdi, bu ortamda cevap veriyorsunuz. On-on beş dakika da sürmedi, o arkadaşlar -Allah bizi utandırmadı- on-on beş dakika içinde kuleyi aldılar ve biz döndük Cumhurbaşkanımıza “Kule alındı.” dedik ve ondan sonra indi. Söylememesi de gayet normal yani ben İstanbul semalarındayım dememesi de gayet normal.

Biz, yine, Sabiha Gökçen’de ona benzer aynı şeyler yaşadık. Yine şehir girişlerinde... Bu da enteresan olduğu için paylaşacağım, bir sivil toplum örgütünün başkanı arıyor diyor ki: “Çatalca’da 4 polis memurunu siz Çatalca’nın girişine bırakmışsınız -onlardan birisi akrabası- ‘İşte biz buradayız ama sadece tabancamız var, MP5’imiz var, biz tanklara nasıl duracağız?’” diye beni aradı. Biraz da korktu gibi söylüyor. İlçe müdürüyle görüştüm ben, Çatalca İlçe Müdürümüzle. Bakın, abartmıyorum, bunların hepsi gerçekten... Gideceksin kardeşim oraya, öleceksiniz ama bir tank oradan içeri girmeyecek. Hiçbirisi ama, acaba, işte Sayın Müdürüm şöyle -bir tanesi böyle bir şey söylese onu da paylaşırım ben sizinle- Müdürüm biz azız, malzememiz yok, silahımız yok, aracımız yok demedi. “Emredersiniz.” dedi ve Çatalca’ya geçti. Bu taraftan, Gelibolu’dan gelecekler için yine oralarda, şehrin girişinde, tünellerin tamamında tedbir almak zorunda kaldık. Yine iletişimi devam ettirmek, Çamlıca başta olmak üzere rolleri korumakla ilgili tedbirler almak durumunda kaldık. Yine TELEKOM’la ilgili tedbirler almak durumunda kaldık. Televizyonlar, medya kuruluşlarıyla ilgili, yetişemediğimiz oldu, mesela CNN’e yetişemedik, sonradan girmek zorunda kaldık, birçoğuna da yetiştik, almadık gelenleri.

Zor bir gündü, dediğim gibi, Allah bu memlekete böyle sınav bir daha vermesin. Düşmanla çarpışmakta bir sıkıntı yok, karşınızda düşman olsa hiç problem yok. Tabii, bazı şeyleri de izahta zorlanıyoruz, karşınızdaki... Benim korumamın “Asya” isminde bir çocuğu var, 6 yaşında, eşi de genç bir hanımefendi. Şimdi, siz ona bunu nasıl izah edeceksiniz, ne diyeceksiniz? Bazı şeyleri izah ediyoruz, işte terörist diyoruz, başka şey diyoruz ama üniformalı, devletten maaş alan, aynı benim gibi

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Ne zaman sordu, nasıl sordular?

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ MUSTAFA ÇALIŞKAN – Saat kısmını karıştırabilirim ama beni Cumhurbaşkanımızın Koruması aradı, Muhsin Bey... Birkaç defa görüştük biz Cumhurbaşkanımızla ama bu söylediğim havaalanıyla ilgili kısımda havaalanındaki durumu sordu. İzah ettim, kuleyi sordu, kule işgal altında Sayın Cumhurbaşkanım dedim. “Ne kadar sürede ele geçirebilirsiniz?” dedi. On-on beş dakika ama bunu şunun için söyledim: On-on beş dakikada ele geçiremezsiniz yani fiziken çok mümkün bir şey değil aslında. Yani hadi diyelim şuradan bir yere gideceğiz, silahlarımızı alacağız, orada ele geçirilmiş bir yerde çatışacağız ve ele geçireceğiz. Bu çok kolay bir iş değil, şu yan oda bile olsa on-on beş dakika rakamı biraz şey ama orada da manevi birtakım şeyler diye de değerlendirebilirsiniz, on-on beş dakika içinde dönmeyi nasip etti Cenab-ı Allah bize.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Kendileri hâlâ havada mıydı yoksa inmisi miydi?

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ MUSTAFA ÇALIŞKAN – Şimdi, orada, Cumhurbaşkanımız havada olduğunu bize söylemedi. Ben Cumhurbaşkanımızın İstanbul’a geleceğini bilmiyordum. O anda havadaymış yani o da onu bizle direkt paylaşmadı yani İstanbul’a iniyorum havadayım demedi ama anlıyorsunuz yani “Kule çok önemli Mustafa Bey.” deyince bir yorum yapıyorsunuz siz, ben yorum yaptım, yani, böyle, şey olarak. Arkadaşlarıma da -o an için söylenen şeyler- kaç kişi var özel hareketçi kuleye yakın dedim. Orada bizim özel hareket şubemiz var. “Şubeyi koruyan 4 polis memuru var.” dediler. Şubeyi bırakın arkadaşlar, ölü, öldürün ama bana on-on beş dakika içinde kuleyi aldık deyin dedim, telefonu kapatım. Şimdi, şöyle, manzarayı anlatmak için daha net konuşayım, 2 tane benim telefonum, 2 tane korumamın telefonu, 2 tane de yardımcımın telefonu, 1 tane telsiz; inanın bunların hiçbiri susmuyor, bir şekilde biz bunlara cevap veriyoruz. Gazetecisi arıyor, vatandaş arıyor, siyasetçisi arıyor, bakan arıyor, başkaları arıyor, şimdi, bu ortamda cevap veriyorsunuz. On-on beş dakika da sürmedi, o arkadaşlar -Allah bizi utandırmadı- on-on beş dakika içinde kuleyi aldılar ve biz döndük Cumhurbaşkanımıza “Kule alındı.” dedik ve ondan sonra indi. Söylememesi de gayet normal yani ben İstanbul semalarındayım dememesi de gayet normal.

Biz, yine, Sabiha Gökçen’de ona benzer aynı şeyler yaşadık. Yine şehir girişlerinde... Bu da enteresan olduğu için paylaşacağım, bir sivil toplum örgütünün başkanı arıyor diyor ki: “Çatalca’da 4 polis memurunu siz Çatalca’nın girişine bırakmışsınız -onlardan birisi akrabası- ‘İşte biz buradayız ama sadece tabancamız var, MP5’imiz var, biz tanklara nasıl duracağız?’” diye beni aradı. Biraz da korktu gibi söylüyor. İlçe müdürüyle görüştüm ben, Çatalca İlçe Müdürümüzle. Bakın, abartmıyorum, bunların hepsi gerçekten... Gideceksin kardeşim oraya, öleceksiniz ama bir tank oradan içeri girmeyecek. Hiçbirisi ama, acaba, işte Sayın Müdürüm şöyle -bir tanesi böyle bir şey söylese onu da paylaşırım ben sizinle- Müdürüm biz azız, malzememiz yok, silahımız yok, aracımız yok demedi. “Emredersiniz.” dedi ve Çatalca’ya geçti. Bu taraftan, Gelibolu’dan gelecekler için yine oralarda, şehrin girişinde, tünellerin tamamında tedbir almak zorunda kaldık. Yine iletişimi devam ettirmek, Çamlıca başta olmak üzere rolleri korumakla ilgili tedbirler almak durumunda kaldık. Yine TELEKOM’la ilgili tedbirler almak durumunda kaldık. Televizyonlar, medya kuruluşlarıyla ilgili, yetişemediğimiz oldu, mesela CNN’e yetişemedik, sonradan girmek zorunda kaldık, birçoğuna da yetiştik, almadık gelenleri.

Zor bir gündü, dediğim gibi, Allah bu memlekete böyle sınav bir daha vermesin. Düşmanla çarpışmakta bir sıkıntı yok, karşınızda düşman olsa hiç problem yok. Tabii, bazı şeyleri de izahta zorlanıyoruz, karşınızdaki... Benim korumamın “Asya” isminde bir çocuğu var, 6 yaşında, eşi de genç bir hanımefendi. Şimdi, siz ona bunu nasıl izah edeceksiniz, ne diyeceksiniz? Bazı şeyleri izah ediyoruz, işte terörist diyoruz, başka şey diyoruz ama üniformalı, devletten maaş alan, aynı benim gibi

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
FETHULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN
(FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ
DARBE GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR
ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

12'nci Toplantı

3 Kasım 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tirnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Dr. Ergin Ergül'ün, darbe girişimi karşısında 15-20 Temmuz tarihlerinde Başbakanlıkça yürütülen faaliyetler hakkında sunumu

III.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Genelkurmay Eski Başkanı İlker Başbuğ'un, Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

Sunumumuzda, değerli Komisyonunuza, 15 Temmuz gecesinden 20 Temmuz tarihine kadar Sayın Başbakanımız ve Başbakanlıkça yapılanlar ve yürütülen faaliyetler hakkında bilgi arz edeceğiz.

15 Temmuz Cuma akşamı 21.00 sularında İstanbul Dolmabahçe ofisinde çalışmalarını tamamlayan Sayın Başbakanımız Tuzla'daki konutuna doğru hareket etmiştir. Köprüyü geçtikten hemen sonra konvoydan ayrılan ve Beylerbeyi yönüne doğru hareket etmekte olan protokol mensuplarını taşıyan aracın durdurulduğu, darbeci askerler tarafından aracın camlarının kırılarak görevlilerin darp edildiği haberi Başbakanımızın Koruma Dairesi Başkanına, kendisi tarafından da Sayın Başbakanımıza iletilmiştir; saat 21.35 suları.

Sayın Başbakanımız bu sırada Tuzla'daki konutuna ulaşmıştır. Televizyonlarda köprünün askerler tarafından kapatıldığı görüntülerini görmesi üzerine derhâl MİT Müsteşarını, Genelkurmay Başkanı ve İçişleri Bakanını aramıştır. İçişleri Bakanının uçakta olması nedeniyle kendisine ulaşamamıştır; Genelkurmay Başkanı ve MİT Müsteşarına da ulaşamamıştır.

Bu arada, Ankara'da saat 21.35'te Başbakanlık Kızılay binasındaki koruma personeli tarafından Genelkurmay Başkanlığı yerleşkesinden silah seslerinin geldiği bilgisinin iletilmesi üzerine, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü'nün nöbetçi daire başkanı tarafından Silahlı Kuvvetler Komuta Kontrol ve Harekât Merkezi yetkilileri telefonla aranmış, yetkililerden ani müdahale mangaları tarafından tatbikat yapıldığı cevabı alınmıştır. 21.40-22.00 saatleri arasında Başbakanlık Müsteşarımız Genelkurmay İkinci Başkanını aramış, ancak ulaşamamıştır.

Ankara semalarında uçakların alçak uçuş yapması üzerine, Başbakanlık Müsteşarımız konunun araştırılması talimatını vermiştir. Bunun üzerine, Silahlı Kuvvetler Komuta Kontrol ve Harekât Merkezi yetkilileri Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü'nce yeniden aranmış, karargâhtan gelen silah sesleri hakkında bilgi istenmiş, daha önce verilen ani müdahale mangaları tarafından tatbikat yapıldığı cevabı alınmıştır. Ayrıca, uçuş yapan F-16'ların hangi amaçla ve neden alçaktan uçtuğunun sorulması üzerine, konuya ilişkin bilgilerinin bulunmadığı, Harekât Merkezinin yer altında olması nedeniyle uçak seslerini duymadıkları cevabı alınmıştır.

Bu arada, tankların ve zırhlı araçların Boğaziçi Köprüsü ile Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nü tek yönlü olarak trafiğe kapatmaya başladıklarına ilişkin haberler basın ve yayın organlarında yer almaya başlamıştır.

Sayın Başbakanımızın talimatıyla Başbakanlık Çankaya yerleşkesinde kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve gerekli tedbirlerin ivedilikle alınması ve uygulanması amacıyla derhâl Koordinasyon Merkezi oluşturulmuş, gerekli tüm personel acil olarak Başbakanlığa çağrılmıştır; saat 22.00.

İlk etapta, Başbakanlık Müsteşarı tarafından Genelkurmay Başkanı, kuvvet komutanları ve MİT Müsteşarına defaatle ulaşılmaya çalışılmış, ancak aramalara cevap alınamamıştır.

İçişleri Bakanı ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarı uçakta olduklarından kendileriyle bağlantı kurulamamıştır. Başbakanlık Müsteşarımız bu arada EGM İstihbarat Daire Başkanıyla görüşülmüştür.

Sayın Başbakanımıza telefonla mevcut durum hakkında bilgi verilmiş ve darbe girişimine karşı durulması ve bu amaçla gerekli her türlü tedbirin alınması talimatı alınmıştır. Bu talimat üzerine, Koordinasyon Merkezi tarafından Başbakanlık Koruma Dairesi Başkanlığının tüm koruma personeli göreve çağrılmış, ilave güvenlik önlemleri alınmış, izinsiz giriş ve çıkışlara engel olunmuş, Muhafız Alayı dâhil, darbeci unsurlar tarafından yapılabilecek her türlü saldırıya karşı önlemler alınmıştır.

İçişleri Bakanlığı yetkilileri aranarak tüm valiliklerin ve il emniyet müdürlüklerinin aranması ve alarma geçirilmesi talimatı verilmiştir. Ankara Valisine, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, Başbakanlık Çankaya yerleşkesi ve Kızılay binası, TRT binası başta olmak üzere, kritik kamu binalarının çevresinde güvenlik önlemlerinin artırılması talimatı verilmiştir.

İstanbul ve Ankara başta olmak üzere, ülkenin dört bir yanında patlamaların olduğuna yönelik asılsız haberlerin sosyal medyada dolaşmaya başlaması üzerine, dezenformasyonların ve provokasyonların önlenmesi ve darbe girişiminde bulunanların kendi aralarında haberleşmelerinin engellenmesi için sosyal medyaya yönelik kısa süreli engelleyici uygulama yapılmıştır. Sosyal medyanın darbe girişimine direnişte pozitif bir unsur olduğu değerlendirilerek uygulama kısa bir süre sonra kaldırılmıştır; 22.30 ile 23.30 saatleri arası.

Sayın Başbakanımız Sayın Cumhurbaşkanımızla olayın ilk değerlendirmesini yaparak milletimizle birlikte sonuna kadar direnme kararı almışlardır.

Bu sırada, Sayın Başbakanımız ilk olarak NTV'de olayları "kalkışma" olarak nitelmiş, Hükûmetin işbaşında olduğunu vurgulamış, ordu içerisinde emir komuta zinciri dışında hareket eden kişilerin en ağır şekilde cezalandırılacağını duyurmuştur; saat 23:05.

Başbakanlık korumaları Sayın Başbakanımıza konutundan ayrılması gerektiğini söylemiş ancak kendisi konutundan ayrılmayı reddetmiştir. Ancak daha sonra 5 tankın Sayın Başbakanı almak üzere konuta yaklaştığı bilgisinin alınması sonrası, Sayın Başbakanımız krizi konuttan yönetme imkânının kalmadığını görünce kara yoluyla Ankara'ya doğru hareket etmiştir. Yol boyunca gelişmeleri radyo, televizyon ve telefondan takip ederek gerekli yönlendirme ve müdahaleleri yapmıştır. Krizi bir süre Bolu Karayolları şantiyesinde yönetmiştir. Bu arada, Sayın Bahçeli, Sayın Kılıçdaroğlu ve Sayın Perinçek desteklerini iletmışlerdir.

Saat 23.00'ten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, bazı bakanlar, bazı milletvekilleri ve bazı bürokratlar Başbakanlık Çankaya yerleşkesine intikal etmeye başlamıştır. Çankaya yerleşkesinde bulunan TBMM Başkanı, bakanlar, milletvekilleri, Başbakanlık Müsteşarı ve bürokratlarla istişareler yapılmış, Sayın Cumhurbaşkanı ve Başbakanın da talimatları alınarak darbeye karşı açıklamalar yapılmasının yerinde olacağı, kamuoyunun ve uluslararası camianın bilgilendirilmesi, demokrasiyi ve milletin iradesini hedef alan bu hain girişime karşı milletvekillerimizin Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplanması, valilerin ve bürokratların aranarak kendi bölgelerinde ve görev alanlarında darbe girişiminin önlenmesine yönelik gerekli tedbirleri almaları talimatının verilmesi, darbe girişimine karşı durmak için vatandaşların meydanlara davet edilmesi ve bunun için SMS mesajı atılması, sosyal medya, radyo ve TV'lerin kullanılabilceği, ayrıca tüm camilerden, minarelerden ezan, sela okutulabileceği, kritik tesislerin korunması için gerekli tedbirlerin alınması hususları değerlendirilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız beraberindekilerle beraber 00.40'ta Çankaya yerleşkesinden TBMM'ye hareket etmiştir.

Bu arada, Dışişleri Bakanlığı yetkilileri aranmış, darbe girişimi hakkında dış temsilciliklerin ve yabancı muhatapların bilgilendirilmesi talimatı verilmiştir.

Genelkurmay Başkanlığı İnternet sitesinde darbe bildirisinin yayınlanması üzerine, bildiriye yayınlayan askeri İnternet siteleri başta olmak üzere, darbeye destek vermek amacıyla bildiriye yayınlayan tüm İnternet sitelerine yönelik erişimin engellenmesi talimatı ilgili kurumlara verilmiştir. Bu sırada, Genelkurmay Başkanlığı, Kuvvet komutanlıkları ve askeri üslerin İnternet'e erişiminin engellenmesi, elektrik, su ve telefon hizmetlerinin kesilmesi gibi tedbirlerin alınması ilgili kurumlardan istenilmiştir. Ayrıca, Jandarma Genel Komutanlığının HTS kayıtlarına erişim imkânı da kaldırılmıştır.

Genelkurmay Başkanlığı önünde halka ateş açıldığı, yaralıların bulunduğu, ambulansların geciktiğinin öğrenilmesi üzerine, Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü aranarak ambulanslarla ilgili olarak yaşanan sıkıntının giderilmesi ve Emniyet yetkililerine ambulansların geçişi için kullanılacak güzergâhların sürekli trafiğe açık tutulması talimatı verilmiştir.

Darbe girişiminde bulunan askerlerin TRT'yi basıp zorla darbe bildirisi okutmaları ve söz konusu bildirinin sürekli yayına verilmeye devam edilmesi üzerine, paket yayınlar üzerinden yapılanlar dâhil, tüm TRT yayınlarının uydudan iletiminin engellenmesi, durdurulması talimatı verilmiştir TÜRKSAT'a. Ayrıca internet ortamında yayın yapan platformlardan TRT yayınlarının iletilmesinin engellenmesi için ilgili kurum ve kuruluşlara da talimat verilmiştir.

Başbakanlık Koordinasyon Merkezi tarafından uluslararası basına darbe girişimine dair ilk bilgilendirme 00.18 ile 00.30 saatleri arasında yapılmıştır. Gece boyunca ulusal ve uluslararası basına bilgilendirmeler, canlı yayınlarda açıklamalar yapılmıştır. Bloomberg, SkyNews, El-Cezire İngilizce ve Arapçası, BBC İngilizce ve Arapçası, CNN, Reuters, AFP, AP, Fransız TV kanalları, Rus Haber Ajansı, Ortadoğu medyası gibi ajanslar. Ayrıca, Başbakanlığın resmî sosyal medya hesapları üzerinden kamuoyu bilgilendirilmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan CNN Türk'e bağlanmış, vatandaşlara hitap etmiş ve vatandaşları milli iradeyi savunmak üzere meydanlara davet etmiştir; 00:26.

Sayın Başbakanımız gece boyunca farklı televizyon kanalları vasıtasıyla milletimize demokrasiye sahip çıkma çağrısında bulunmuştur.

Başbakan yardımcuları, bakanlar, milletvekilleri, STK temsilcilerinin TV'lerde canlı yayınlarda darbe karşıtı açıklamalar yapmaları için bağlantılar sağlanmıştır.

Bazı ordu ve kolordu komutanları başta olmak üzere, üst düzey askerî personel Başbakanımız ve bakanlarımız tarafından telefonla aranmış, darbe girişimine karşı durmaları talimatı verilmiştir. Bunlardan bazıları TV'lerde canlı yayınlara bağlanarak darbe girişimine karşı olduklarını kamuoyuna duyurmuşlardır.

Gece boyunca Çankaya yerleşkesi üzerinde F-16'larla sonik patlama gerçekleştirilmiş, askerî helikopterler tarafından taciz uçuşu gerçekleştirilmiştir. Muhafız Alayından kontrol edildiği değerlendirilen İHA uçurulması üzerine, koruma polislerince söz konusu İHA'lara ateş açılmış ve yerleşke üzerinde uçuşları engellenmiştir; 01.25 civarı.

Başbakanlık Çankaya yerleşkesi 5 numaralı giriş kapısı önüne gelen tanklar, tankların önüne yatan kahraman vatandaşlarımızın da desteğiyle askerlerin yerleşkeye girmesi polis tarafından engellenmiştir.

Bütün Türkiye'de olduğu gibi Başbakanlık Çankaya yerleşkesi etrafında toplanan vatandaşlarımız da büyük bir cesaret ve kahramanlık örneği göstererek darbenin bastırılması sürecinde bize sürekli destek olmuşlardır.

Bu esnada, Ankara'ya hareket hâlinde olan Sayın Başbakanımızın korumalarına darbecilerin helikopterlerle konvoyu aradıkları bilgisinin gelmesi üzerine, alternatif güzergâh olarak Gerede sapağından Karadeniz yoluna çıkılmış ve Çankırı istikametinden Ankara'ya gidilmesine karar verilmiştir.

Bu arada, televizyon yayınlarıyla vatandaşlara duyarlılık çağrısında bulunan Sayın Başbakanımız "Havadaki jetlerle kurumlarımıza mermi, bomba yağdıranlar âdeta bir terör örgütünün elemanı gibidir, devamı gibidir. Asla ve asla böyle bir iş, şanlı Silahlı Kuvvetler bayrağı altında görev yapan hiçbir subayımıza, hiçbir askerimize yakıştırılacak bir iş değildir." açıklaması yapmıştır; 02:55.

TRT'yi ele geçiren askerlerin, vatandaşların da desteğiyle polis tarafından etkisiz hâle getirildiği bilgisinin alınması üzerine TRT yayınlarına getirilen engelleme kaldırılmış; 02:00, TRT tekrar canlı yayına başlamıştır; 03:00.

Başbakanlık Koordinasyon Merkezine gelen bilgiler, İçişleri Bakanı, Emniyet Genel Müdürü, Emniyet İstihbarat Daire Başkanı ve Emniyet Özel Harekât Daire Başkanıyla paylaşılarak darbecilere karşı operasyonlar koordineli olarak sevk ve idare edilmiştir. Koordinasyon Merkezi tarafından Akaryakıt İkmal ve NATO/POL Tesisleri İşletme Başkanlığına darbeci unsurlara yakıt ikmali yapılmaması talimatı verilmiştir. Ayrıca, ordu komutanları aranarak hava araçlarının darbe girişiminde kullanılmasının önlenmesi talimatı verilmiştir.

Ankara üzerinde uçan ve Polis Özel Harekât Dairesi, Polis Havacılık Dairesi ve Ankara Emniyet Müdürlüğünü bombalayan uçakların Akıncı Üssü'nden kalktığını öğrenen Kazan halkı ilçedeki üsse akın etmiş, üsteki askerler tarafından halkın üzerine ateş açılmış, şehit ve yaralananlar olmuştur.

Ayrıca, Ankara üzerinde uçan helikopterlerin Güvercinlik Kara Havacılık Okulundan ikmal yaptıkları öğrenilmiş, buraya jandarma ve polis unsurlarınca operasyon yapılması İçişleri Bakanlığıyla koordine edilmiştir. Polis Özel Harekât, TEM, Jandarma Özel Asayiş Komutanlığı (JÖAK) unsurları bu operasyona katılmışlardır.

Sayın Başbakanımız Hava Savunma Komutanına darbe girişiminde kullanılan tüm uçan unsurların inmeye zorlanması, inmeyen uçakların düşürülmesi, Muharip Hava Kuvveti Komutan Yardımcısı ve Birleştirilmiş Hava Harekât Merkezleri Komutanına Akıncı meydanından kalkan her hava aracının vurulması, Birinci Ana Jet Üssü Komutanına Akıncı Üssü pistlerinin bombalanması talimatlarını vermiştir; saat 03.10 suları.

Sayın Başbakanımızın ilk emri doğrultusunda Eskişehir Hava Savunma Komutanlığıyla yapılan görüşmeler sonucu Erzurum, Diyarbakır ve Dalaman'dan kalkan askerî uçaklar darbe girişiminde kullanılan uçaklara baskı yaparak inişe mecbur etmiştir. Bunun, darbecilerin dirençlerinin kırılması suretiyle darbenin bastırılmasıyla daha fazla can kaybının önlenmesinde büyük katkısı olmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımız Atatürk Havalimanı'na inmiş ve burada yaptığı konuşmada "Milletin üzerinde hiçbir güç yoktur. Ayrıca, bu bir ayaklanma, ihanet, vatana ihanet hareketidir. Bunun bedelini çok ağır ödeyecekler." açıklaması yapmıştır; 04.17 suları. Aynı saatlerde, **İlgaz çıkışında bir jandarma aracı tarafından Sayın Başbakanımızın konvoyuna ateş açılmış, bunun üzerine konvoy tekrar İlgaz'a dönmüştür. Kriz yönetimine İlgaz'dan devam edilmiş, Sayın Başbakanımız Birinci Ordu Komutanı Ümit Dündar'ın vekâleten Genelkurmay Başkanı olarak atanması talimatını vermiştir.**

Diğer taraftan, Ankara'da Güvercinlik Kara Havacılık Okuluna jandarma ve polis tarafından yapılan operasyon sonrasında darbe girişiminde bulunan askerler, helikopterlerle Akıncı Üssü'ne geçmiştir; 07:40 suları.

Darbe girişiminde bulunan askerlerin kontrolündeki hava araçlarının üslere inmesi, kısmen ele geçirdikleri yerlerden adalete teslim olmaya başlamalarının ardından, sınır kapıları ve hava limanlarından darbe girişiminde bulunanların yurt dışına çıkışlarının engellenmesi talimatı Koordinasyon Merkezi tarafından verilmiştir.

Akıncı Üssü'nde alıkonulan Sayın Hulusi Akar, yanında Mehmet Dişli'yle birlikte saat 09.00 sularında Başbakanlık Çankaya Yerleşkesine ulaşmıştır. Mehmet Dişli'nin darbe girişiminde yer aldığı tespit edilmesi üzerine gözüaltına alınarak EGM Terörle Mücadele Daire Başkanlığına teslim edilmiştir.